

Metodické listy pro školy

Vážení učitelé,

*dostávají se Vám do rukou **metodické listy** k využití pracovních sešitů, určené pro návštěvu Archeoskanzenu Modrá.*

*Pracovních sešity lze využít pro doplnění školní výuky do předmětů **český jazyk, dějepis a výtvarná výchova** v návaznosti na **Rámcové vzdělávací programy** v oblasti „**Jazyk a jazyková komunikace**“, „**Člověk a společnost**“, „**Umění a kultura**“.*

Metodické listy jsou pro Vás pomůckou pro práci s dětmi v prostoru Archeoskanzenu Modrá s pomocí pracovních sešitů.

Příloha:

- *plánek celého areálu s podrobným popisem jednotlivých staveb Archeoskanzenu Modrá si lze vyzvednout v pokladně.*

Věříme, že Vám i Vašim žákům se u nás bude líbit a všichni spolu strávíte příjemný čas.

*Váš personál **Archeoskanzenu Modrá***

Stanoviště „Věže s bránou“

Vyjděte s žáky na **dvojvěží** nad vstupní bránou a popište si s pomocí průvodce celý areál. V pracovním sešitě jsou pouze vyznačena jednotlivá stanoviště (viz. popis areálu).

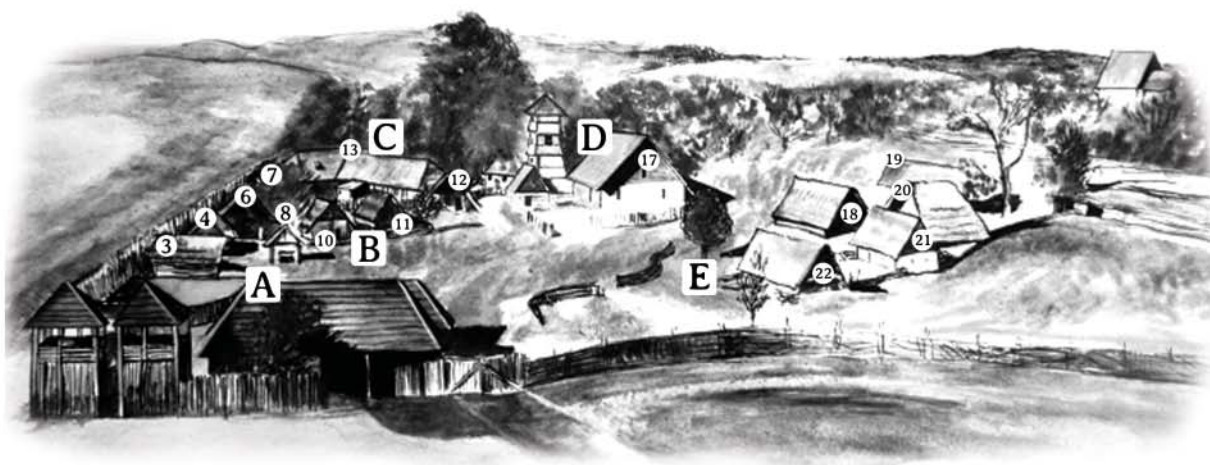
Popis areálu: *

Plocha areálu Archeoskanzenu Modrá se dělí na odlišné celky.

První představuje opevnění s **hradbou a strážními věžemi** (*zde stojíte*). Poté následuje **sídlitně-hospodářský areál** (*stanoviště A + B*), který představuje repliky vesnických zemnic a domů městského typu. Následuje **areál písemnictví** (*stanoviště C*), je to dlouhá dřevěná budova za strážní věží. **Mocenský areál** (*stanoviště D*), tvoří kamenný palác a naproti se nachází **řemeslný areál** (*stanoviště E*). Mimo areál se nalézá ještě **kostel sv. Jana**.

Mapka:

V pracovním sešitě je plánec označen pouze stanovišti **A)** až **E)**. Více informací, včetně přesného popisu staveb podle archeologických nálezů, naleznete v propagačním letáku v pokladně.

- A** Obydlí prostých obyvatel – č. 3 (zemnice), č. 4 (rybárna), č. 6 (obydlí s přístavkem), č. 8 (zásobní jáma).
- B** Obydlí obyvatel hradišť – č. 7 (klet), č. 10 a č. 11 (obydlí), č. 12 (pekárna).
- C** Obydlí biskupa a škola písma – č. 13 (velká obytná stavba ze dřeva).
- D** Palác knížete – č. 17 (velká obytná stavba z kamene).
- E** Dílny řemeslníků – č. 18 a č. 19 (hospodářská stavení), č. 20 (dílna klenotníka), č. 21 (kovárna), č. 22 (hrnčírna).

* Najdete v pracovním sešitě: str. 1

Škola písma - zde budoucí kněží poznávali křesťanskou nauku a učili se číst i psát
Křtitelnice - malá místnost, kde docházelo ke křtu

Stanoviště: A)* Sídliště-hospodářský areál

(obydlí prostých obyvatel – u studny)

Správné odpovědi:

1A

Prohlédni si rybárnu (hledej jezírko a rybářskou síť). Seřaď správně promíchané věty rybářova dne.

Je to obydlí č. 4

Řešení: ④. *Ryby z jezírka si připravil do udírny a vyudil.*

①. *Rybář si nachystal rybářskou síť.*

③. *Chycené ryby rybář pustil do jezírka před rybárnou, aby je měl k večeři čerstvé.*

②. *Vydal se k řece nalovit ryby.*

2A

Vejdi do zemnice, která má střechu po zem. Na obrázku postavy označ, jak jsi hluboko. Při příští návštěvě si můžeš zkontrolovat svoji výšku.

Je to obydlí č. 3

3A

Nahlédni do obydlí s přístavkem číslo 6. Zakroužkuj obrázky předmětů, které vidíš uvnitř.

Řešení: *stolička, štít vojáka, nádoba*

4A

Najdi jámu s přístřeškem za obydlím číslo 6. Víš, na co se používala?

Řešení: *a) skladování obilí*

* Najdete v pracovním sešitě: str. 2 a stanoviště A)

Ochoz - prostor pro obránce

Dřevohliněná konstrukce – prostor mezi mohutnými dřevěnými kůly vyplněný hlínou

Mocenská centra - hlavní hradiska, kde sídlila knížata

Zemnice - obydlí se střechou krytou rákosem až po zem, více zahloubené do země

Polozemnice - obydlí s výše položenou střechou, méně zahloubené do země

Kleť - hospodářské stavení, které má stěny z proutí

Stanoviště: B)* Sídliště-hospodářský areál (obydlí obyvatel hradišť – u plotu z větví)

Správné odpovědi:

1B

Najdi stavení, které nestojí na zemi. Jaké má číslo?

Řešení: č. 7

2B

Dokresli, jak vypadá vybavení obydlí číslo 10.

3B

Obejdi obydlí číslo 11. Napiš, z čeho jsou stěny.

Řešení: zeď je z hliněných nepálených cihel

4B

Rozhlédni se v pekárně a podle obrázků popiš postup výroby chleba.

Pekárna má č. 12

Řešení: 1. sklídili obilí, 2. pomocí žernovu si namleli mouku, 3. mouku smíchali s vodou a vytvořili těsto, 4. vložili těsto do pece a upekli si chleba.

Ke stanovišti C) půjdete kolem strážní věže.

Žáci se na věž mohou podívat za asistence dospělé osoby!

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště B)

Mocenské centrum - hlavní hradisko, kde sídlila knížata

Nepálená hliněná cihla - zhotovená z hlíny a usušená na slunci

Stanoviště: C)* Areál písemnictví

(obydlí biskupa a škola písma – velký dům ze dřeva)

Správné odpovědi:

1C

Kterou místnost obýval arcibiskup? V čem je ta místnost jiná?

Řešení: *podlaha z dřevěných prken, malý krb a omazané stěny hlínou*

2C

Napiš počet cel a odhadni, kolik žáků mohlo v malých místnostech bydlet.

Řešení: *4 větší a 5 menších cel a každý žák obýval jednu celu (místnost)*

3C

Co museli udělat, aby mohli znovu psát?

Řešení: *popsaný povrch stačilo zahřát a širší ploškou písátka urovnat*

4C

Napiš v hlaholici své jméno.

Řešení: *latinka a hlaholice je pod otázkou*

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště C)

Arcibiskup - nejvyšší církevní osoba na území Velké Moravy

Žák - muž, který se jako žák učil písmu a připravoval se na dráhu kněze

Stilus - kovové nebo kostěné písátko, kterým se ryla písmena do voskové tabulky

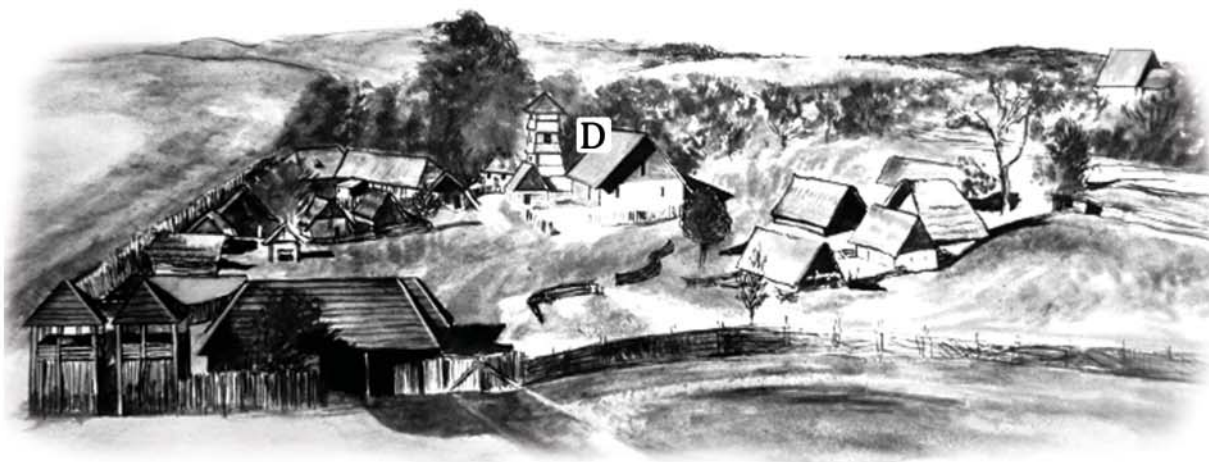
Konstantin/Cyril – Konstantin, který později přijal jméno Cyril

Hlaholice - písmo používané v období Velké Moravy

Věrozvěstové - poslové víry, kteří šířili křesťanství

Rotunda - kruhová stavba

Křtitelnice - malá místnost, kde docházelo ke křtu

Stanoviště: D)* Mocenský areál

(palác knížete – velký dům z kamene)

Správné odpovědi:

1D

Z čeho jsou postaveny stěny paláce? Označ správnou odpověď.

Palác má č. 17

Řešení: c) z kamenů různé velikosti

2D

Podle nápovědy doplň, co je v paláci stejné jako u dnešních domů.

Řešení: na zemi je (**maltová**) podlaha – litá maltová podlaha
v okně je (**sklo**) – dováželi kupci po obchodních stezkách
na omítce stěny je (**malba**) – použití přírodních barev

3D

Záhada. Kudy se mohlo nosit jídlo do paláce, když venku pršelo?

Řešení: mezi palácem a stavením je vchod (v rohu přízemí paláce)

4D

Pod každou postavu napiš, čím byla. Kdo z nich žil v paláci a co vykonával?

Řešení: zleva (kněz, voják, kupec, kníže)
kníže byl vládcem svých poddaných a velitelem svého vojska.

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště D)

Kníže - vrchní velitel vojska a nejmocnější vládce říše

Velmož - bojovník na koni, který doprovázel knížete

Pěší vojsko – složené ze svobodného obyvatelstva

Štípaný šindel - tenká dřevěná destička používaná na pokrytí střechy

Pálená krytina - střešní taška, která se vyráběla už v období Římské říše

Replika - napodobenina původní věci nebo stavby

Vyšší vrstva - skupina lidí, která vládla svým poddaným

Tkalcovský stav - zařízení sloužící ke tkaní látek

Stanoviště: E)* Řemeslný areál

(dílny řemeslníků – u stromu za plotem z větví)

Správné odpovědi:

1E

Nahlédni do hrnčírny číslo 22. A potom oprav chyby v textu.

Řešení: *Z hlíny a vody si hrnčír vytvořil hmotu. Usedl k hrnčírskému kolu, vytvořil hliněnou nádobu a tu vložil do vypalovací pece.*

2E

Spoj čarou čísla. Kde je nástroj v kovárně položený?

Řešení: *kladivo*

3E

Prohlédni si dílnu klenotníka č. 20. Podtrhni správnou odpověď.

Řešení: *Pece na výrobu jsou uvnitř dílny. / Pece na výrobu jsou za dílnou venku.
Klenotník v dílně jenom pracoval. / Klenotník v dílně pracoval a bydlel.
V dílně pracoval jeden klenotník. / V dílně pracovalo více klenotníků.
Střecha stavení není podepřena kůly. / Střecha stavení je podepřena kůly.*

4E

V těchto staveních lidé nepracovali. Víš proč?

Hospodářské stavení č. 18 a č. 19.

Řešení: *využití pro ustájení domácích zvířat (bez otopného zařízení)*

* Najdete v pracovním sešitě: stanoviště E)

Nákončí - okrasné kovové ukončení opasků

Pro závěrečné zhodnocení můžete:

- ▶ Projít si odpovědi z pracovních sešitů
Můžete s průvodcem doplnit odpovědi nebo nejasnosti.
- ▶ Povídat si o tom, co se jim nejvíce líbilo.
Můžete vést dialog o důvodech jejich volby.
- ▶ Ptát se na rozdíly mezi dnešním písmem a hlaholicí?
Dále si můžete povídat o podobě písma v tehdejší době a dnes.
- ▶ Zajímat se zda by chtěli žít v tehdejší době?
Můžete si povídat, proč by žáci chtěli/nechtěli žít v době Velké Moravy .

Pro aktivity ve škole můžete:

- ▶ Pořídit si společnou fotografii místa, které si žáci vyberou a na památku ji později mohou vlepit na určené místo v pracovním sešitě.
- ▶ Po návratu si mohou žáci vyrobit v rámci výtvarné výchovy svou „tabulku na psaní“ a do ní místo vosku použít DAS modelovací hmotu, která se lehce zpracovává. Do ní mohou napsat své jméno a po ztvrdnutí si ji mohou upravit barvením.
- ▶ Po návratu si mohou žáci zpracovat téma v rámci českého jazyka, například „dopis z Modré“ nebo „reportáž do webových stránek školy“ aj.
- ▶ Vybídněte znovu žáky, ať si zopakují písmo hlaholici a můžete společně napsat název vaší školy.

Bonus pro vzorný třídní kolektiv:

- ▶ Třída dostane **pamětní list**, který potvrzuje, že se žáci po vyplnění pracovních sešitů stali odborníky na Archeoskanzen Modrá. Do volného pole si žáci mohou napsat svá jména.
- ▶ Bude-li v provozu **pekárna**, můžete ochutnat něco dobrého z velkomoravské kuchyně.
- ▶ Po domluvě si žáci mohou vyzkoušet střelbu z **luku**.

Váš personál Archeoskanzenu Modrá

Zdroje:

mapka použita z *Archeoskanzen Modrá*. 3. vyd. Modrá : Obec Modrá, 2012. 1 leták.
Složený list. Kresba Veronika Daňková.

© Archeoskanzen Modrá

Poznej život Velké Moravy

metodické listy pro děti od 11 do 15 let

autor: Antonín Preget
výtvarné řešení a grafická úprava: Zuzana Skopalová

vydáno 2013/2014

Vydáno Obcí Modrá za finanční podpory Ministerstva kultury v rámci programu
„Podpora regionálních kulturních tradic – Rok Cyrila a Metoděje“.
Název projektu „Počátky písemnictví na Moravě – 1150 let od příchodu Cyrila a Metoděje“

**MINISTERSTVO
KULTURY**

